

Společnost
pro vědy a umění

Spoločnosť
pre vedy a umenia

Zprávy SVU

Ročník 15, číslo 7
září 1973

Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. 381 Park Ave. South, New York, N. Y. 10016

Redakční rada: Vratislav Bušek; V. E. Andic, Hanuš Lexa, Jiří Skvor, Rudolf Sturm

DR. JAROSLAV STRÁNSKÝ MRTEV

V neděli dne 12. srpna zemřel v Londýně dr. Jaroslav Stránský. Narodil se v Brně dne 15. ledna 1884. Nechybělo ani půl roku a bylo by mu devadesát let. Dnes už je v exilu mezi námi jediný jeho souvěkovec Petr Zenkl, narozený 13. června 1884. Jaroslav Stránský byl mimořádnou osobností Československého kulturního a politického života. Doktorem práv se stal na Karlově universitě v roce 1907, byl novinářem, profesorem trestního práva na Masarykově universitě v Brně, poslancem národně socialistické strany, před nacistickou okupací se zachránil útekem do Londýna, odkud promlouval k okupovanému domovu v rozhlasových komentářích, shrnutými po válce ve knížce "Hovory k domovu". V krátkém mezidobí naší obnovené svobody byl ministrem spravedlnosti, náměstkem ministerského předsedy a ministrem školství a národní osvěty. Krátce po komunistickém puči v roce 1948 odešel po druhé do exilu, do Londýna. V Londýně pokračoval v rozhlasových komentářích pod pseudonymem Jan Zedník, což je rodné jméno jeho ženy Milady.

V Londýně spolupracoval v Kuratoriu Ústavu dr. Edvarda Beneše, v jehož sbírce "Doklady a Rozpravy" uveřejnil několik svých rozprav: Hned v prvním ročníku uveřejnil v roce 1952 jako sva-

zek č. 5 ještě dnes aktuální rozpravu: "K slovenské otázce v Československu" a v roce 1953 č. 10 a 11: "Odsun Němců z ČSR s hlediska národního a mezinárodního". V roce 1955 se vrátil "K otázce Česko-německé" rozpravou sv. 24. V těchto svých rozpravách se už projevuje hluboký nábožensko-morální základ jeho myšlení, které bylo filosofickou základnou jeho projevů po roce 1945. Až bude napsána studie o životě Jaroslava Stránského bude nutno činit rozdíl mezi dobou do roku 1938 a po roce 1945.

Byl synem předsedy Moravské lidově-pokrokové strany Aldolfa Stránského, prvního ministra obchodu Československé republiky - a před tím, za Rakouska, čelného českého poslance na říšské Radě ve Vídni. Tak hraje jméno Stránský od nepaměti žijících současníků významnou roli v české politice.

Po studiích v Praze a v Berlíně vstoupil Jaroslav Stránský do redakce Lidových novin, založených jeho otcem. Jeho úvodníky a články byly už tehdy inspirovány hledáním mravních principů v politickém životě a vyznačovaly se osobitou formou výrazů. V Lidových novinách bylo po léta těžiště jeho práce, stal se sám po otci jejich vlastníkem a měl význačný podíl na tom, že se lidové noviny staly vedoucím česko-

slovenským nezávislým deníkem. Otevřel jejich stránky řadě mladých nadaných spisovatelů, aniž se tázal na jejich politické příslušenství. V redakci zavedl volnost a zodpovědnost, spolupracovníci nebyli poutáni předpisy o tom, co nesmějí psát, ale odpovídali za své příspěvky. Jeden požadavek, proti němuž se hřešit nesmělo ovšem měl: psát dobře a správně česky. Noviny, kultura, politika - to vše se u Jaroslava Stránského prolínalo. Lidové noviny mu poskytovaly značný politický vliv, zejména na Moravě, ale také v Praze a ve venkovských českých městech.

Í tak byl Jaroslav Stránský až do druhé světové války relativně méně znám mimo okruh lidí politicky informovaných nebo zainteresovaných kulturně.

V Londýně, od počátku patřil k organizátorům boje za osvobození státu a odtud proslul po celé vlasti svými rozhlasyvými promluvami. V těžkých dobách podléhali lidé sukesti jeho kultivovaného, pročitěného a myslivého projevu. "My ve svých komentářích" - řekl jednou Jaroslav Stránský z Londýna - "vás nechceme vést k ničemu jinému, než k myšlení. Kdyby ve vás samotných nebyla rozhodnost, nedat se a vytrvat na cestě cti, ty naše tiché a rušené hlasy, které k vám pronikají na středních a krátkých vlnách, samy by vám ji vnuknout nemohly."

Sotva bychom mohli dnes připomenout našemu národu doma jiný vztek než právě uvedený. (v.b.)

V březnu t.r. zemřel po krátké nemoci člen SVU, profesor slovenské filologie na Newyorské universitě a jeden z předních světových slavistů, profesor **Boris Ottokar Unbegaun**.

Narozen 23. srpna 1898 v Moskvě, v rodině německého původu, Unbegaun studoval v Moskvě a Petrohradě. Zúčastnil se bojů v první světové a ruské občanské válce a v roce 1922 odešel do Jugoslávie, kde začal studovat slovenskou filologii na universitě v Lublani. Po dalších studiích v Paříži začal Unbegaun přednášet slovenskou filologii na universitách v Bruselu a Štrasburku. Za druhé světové války, v roce 1943, byl nacisty zatčen a do r. 1945 vězněn v koncentračním táboře Buchenwald.

Po osvobození pokračoval Unbegaun přednášet na Bruselské i Štrasburské universitě až do roku 1953, kdy byl povolán na katedru srovnávací slovenské filologie v Oxfordu. Tam setrval do r. 1965, kdy jako Professor Emeritus přijal místo profesora slovenské filologie na Newyorské universitě.

Unbegaunova obsáhlá publikační činnost zahrnuje monografie, články a drobnější příspěvky z nejrůznějších oborů slavistiky. Jeho stěžejní dílo je věnováno ruskému jazyku šestnáctého století — *La lanvue russe au XVI siecle (1500-1550), I: La flexion des noms* (Paris, 1935). Dále vydal mluvnici ruštiny (vyšla francouzsky, anglicky a německy), knihu o ruské prosodii (vydanou francouzsky a anglicky) a nedávno obsáhlou studii o příjmeních v ruštině (*Russian Surnames*, Oxford University Press, 1972). Řada jeho prací

Zprávy SVU (CSASA News) - Date of issue: September, 1973. Issued monthly except during July and August — Volume 15. No. 7 — Publisher: Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. — Known office of publication: Room 1121, 381 Park Avenue South, New York, N. Y. 10016 — Tel.: (212) 686-4220 — Annual subscription price: non-members CSASA: \$3.00; members CSASA: \$1.50 paid as part of dues — 2nd class postage paid at New York N. Y.

je věnována otázkám českého jazyka, jenž profesor Unbegaun dobře ovládal a jehož dějinami se zabýval též ve svém cyklu universitních přednášek na Newyorské universitě.

Milan Fryšćák

Začátkem července zemřel v Torontu ve věku 65 let přední český dirigent **Karel Ančerl**, naposled dirigent Torontského filharmonického orchestru. Ančerl byl až do sovětské okupace v r. 1968 šéfem České filharmonie, tělesa, které šířilo slávu české hudby po dlouhá léta po celém světě. Narodil se v Tučapech u Tábora a studoval na pražské konzervatoři pod Václavem Talichem. Válečná léta ztrávil v koncentračních táborech, kde přišla o život celá jeho rodina. V Torontu působil čtyři roky. Zprávu o Ančerlově úmrtí přineslo i pražské Rudé právo, nezmiňuje se však diskrétně o tom, že Ančerl opustil Československo po ruské okupaci a že zemřel v Torontu.

Victor Stanley Vráz, syn naší členky Georgie Vrázové a vnuk cestovatele E. St. Vráze, koncertní flétnista a advokát, zemřel 30. srpna t.r. ve věku 38 let srdeční mrtvící.

Přední český historik, **Otakar Odložilík**, čestný člen SVU, zemřel 15. července náhle ve věku 74 let v Jugoslávii, kde byl na dovolené. Obsáhlejší zhodnocení života a díla prof. Odložilíka, který byl zvolen čestným členem SVU v roce 1966, přináší poslední číslo "Proměn".

VII. KONGRES SVU ČTRNÁCT MĚSÍCŮ

To je doba, jež nás dělí od VII. kongresu Společnosti pro vědy a umění. Bude se konat 15. až 17. listopadu 1974 na New York University. Chceme, aby jako v minulosti byly i na tomto sjezdu zastoupeny všechny disciplíny: přírodní vědy, umění, humanitní obory i vědy společenské. V těchto dnech rozesíláme dotazníky vědcům a umělcům, kteří se podíleli na některém z minulých sjezdů, a prosíme je, aby nám dali vědět, s čím přijdou na VII. sjezd. Jsou zvaní členové SVU i nečlenové. Nikdo nebude odmítnut, má-li co říci k problematice ČSSR nebo středovýchodní Evropy; poskytneme prostor a čas i těm, kdož by chtěli referovat o svém bádání, třeba by nemělo souvislost s čes. tematikou (máme tu na mysli např. exaktní vědy). Přednášet bude možno česky, slovensky nebo v kterémkoli dříve světovém jazyce.

Už dnes, při zběžném pohledu na potenciální přednášející, se rysují skupiny referátů či panely řečníků, jež by se mohly zabývat — v oblasti kultury, hospodářství či politiky — mnichovskou dohodou a II. světovou válkou, osvobozením a komunistickým převzetím moci v roce 1948, dobou stalinismu, událostmi roku 1968 atd. Doufáme také, že získáme kompetentní řečníky, kteří nám podají portréty vedoucích osobností první republiky: Kramáře, Švehly, Šrámka, Křofáče, Hampla, Hlinky, Hodži, Déřera, Šnobára apod. Uvítáme české i slovenské referáty o poměru česko-slovenském; východiskem by tu mohla být kniha "Slovakia in the 19th and 20th Centuries", jež nedávno vyšla v Americe. K 50. výročí smrti Franze Kafky by se hodila rozprava kafkovských badatelů; pokusíme se ji zorganizovat. Nadějeme se, že přijdou pamětníci Mnichova, účastníci domácího odboje, zahraniční akce v Paříži a Londýně i aktéři událostí roku 1948. Žije jich v zahraničí značný počet a mohou

podat cenné osobní svědectví. Budeme číst z archivů a dosud neuveřejněných pamětí těch, kdož už nejsou mezi námi (Adolf Procházka, Junaj Slávil, kancléř Jaromír Smutný, Jaroslav Stránský atd.), pokud nám je dají dědici k dispozici. A velmi se těšíme, že čeští a slovenští spisovatelé budou číst ukázky ze svých nových prací.

Když jsme před 15 lety SVU zakládali, říkali jsme si, že budeme na její půdě pěstovat svobodnou kulturu. Snažíme se tento úkol, být ve skromné míře, plnit. Svobodu musíme ovšem dopřát i itkové kultuře, s níž ne všichni z nás souhlasí. Proto jsme na předcházejících sjezdech dali slovo i vědcům, s nimiž se mnoho z našich členů snad většina, ideologicky rozházela. Je samozřejmé, že tuto zásadu uplatníme i na VIII. sjezdu. Je na něj zván každý, kdo je ochoten hájit své názory vědeckými argumenty a ve svobodné rozpravě.

Rudolf Šturm

NOMINAČNÍ KOMISE SVU

skládající se z pánů dr. Jana V. Mládk, dr. Milíče Kybala a dr. Braňo M. Lajdy (Zprávy SVU, duben 1973, str. 20) předložila tuto kandidátní listinu funkcionářů SVU na rok 1973/74:

předsednictvo a výbor SVU

předsednictvo:

Dr. František Schwarzenberg, předseda
Dr. V. E. Andlic, místopředseda
Dr. Vratislav Bušek, místopředseda
Dr. Miloslav Rechcigl, místopředseda
Arch. Emil Royco, místopředseda
Dr. Rudolf Šturm, místopředseda
Dr. Hanuš Lexa, generální tajemník
Jaroslav Šabat, pokladník
Dr. Jiří Škvor, redaktor Proměn

výbor:

Dr. Miloslav Bernášek; Ing. Pavel Blaho; Dr. Alexej Bořkovec; Dr. Jaroslav A. Bouček; Dr. Bohuslava Bradbrooková; Antonín Čekota; Dr. Karel Cva-

chovec; Dr. Zorka Černá; Dr. Oldřich Černý; Anna Faltusová; Dr. Zdenka Fischmannová; Rudolf Fraštacký; Ladislav Guderna; Dr. V. L. Holý; Dr. Jiří Horák; Dr. O. A. Horna; Dr. Zdeněk Hruban; Karel Husa; Dr. Čestmír Ješina; Dr. Vladimír Kabeš; Dr. Josef Korbel; Dr. Antonín Kratochvíl; Dr. Milíč Kybal; Dr. Braňo Lajda; Dr. Mikuláš Loblkowicz; Dr. Viktor Mamatey; Frank Marlow; Stanley J. Maršik; Dr. Ladislav Matějka; Dr. Thomas Messer; Dr. J. V. Mládek; Dr. Jaroslav Němec; Vojtěch Nevlud; Jarmila Novotná; Dr. Ján Papánek; Libuše Paukertová; Dr. Ivan Pfaff; Přemysl Pitter; Dr. Oto Sitnai; František Smetana; Dr. Antonín Srba; Dr. Miloš Šebor; Klement Šimončíč; Dr. Josef Škvorecký; Dr. Ernest Šturm; František Váňa; Dr. Karel Vrána; Dr. René Wellek; J. A. Zahradka; Miloslav Zlámal; Josef Žanda

Revizoři účtů:

Dr. Vilém Brzorád; Dagmar Čermáková;

náhradník: Charles O. Shield

Směrci a rozhodčí komise: Prof. Felix Mikula; Rev. Přemysl Pitter, Pavol Pláňovský.

Podle čl. 22 stanov SVU nominační komise podává předsednictvu své návrhy na volbu funkcionářů SVU na příští rok nejpozději osm týdnů před datem valného shromáždění (které se letos koná v sobotu, dne 17. listopadu 1973 v Torontu); návrhy nominační komise musí být oznámeny členům nejpozději čtyři týdny před datem valného shromáždění. O volbách rozhoduje valné shromáždění. Členové příp. místní nebo oblastní skupiny, které chtějí podat jiné návrhy, mohou je podat písemně tak, aby došly předsednictvu nejpozději tři týdny přede dnem valného shromáždění (čl. 10, odst. 4 stanov).

ODBORNÉ SEKCE SVU

Článek 23 stanov SVU předvídá organizaci odborných nebo zájmových sekcí uvnitř SVU, která má doplnit organizaci teritoriální (místní a oblastní skupiny) a umožnit užší styk mezi členy SVU se zájmem o stejný obor. Stanovy se zmiňují na příklad o sekcích vědecko-badatelské, literární, sekci výtvarných umělců, hudební, novinářské, zemědělské, pedagogické atd. Sekce tohoto druhu mohou tvořit členové SVU, jestliže počet zájemců převyšuje alespoň deset osob. Souhlas k vytvoření sekce udělí předsednictvo, které také schvaluje její jednací řád. Sekce si má zvolit sama předsedu a potřebný počet funkcionářů, má vykonávat svou činnost v rámci stanov SVU a podávat o ni zprávy předsednictvu.

Zatím z těchto sekcí funguje pouze sekce žurnalistická. Valná shromáždění SVU se již několikrát zabývala záležitostmi odborných skupin a doporučovala, aby se této činnosti ujali jednotliví členové ve svých oborech, protože ani kancelář ani generální tajemník by na ni nestačili - je třeba decentralizace při organizaci sekcí. Nedávno byl podán návrh, aby pro každý obor byl zatím jmenován referent, který by zřízení sekce připravil a spojil se se svými kolegy v dotyčném oboru. Prosimé proto členstvo, aby se k tomuto problému vyjádřilo a aby se přihlásili sami ti, kteří by měli zájem o organizační práci ve svém oboru. Základ k této organizační práci mohou tvořit seznamy členů podle oborů ("Discipline Listing") v Directory 1972. jgl

VII. sjezd. Na jiném místě píšeme o některých zásadách, jimiž se chceme při organizování sjezdu řídit, a uvádíme předběžný rozvrh referátů. Koordinátorem přednášek (Program Chairman) byl jmenován prof. Rudolf Šturm. Prosimé zájemce, aby psali přímo na jeho adresu: Skidmore College, Saratoga Springs, N. Y. 12866, U.S.A.

MÍSTNÍ SKUPINY

Místní skupina SVU v Los Angeles uspořádala dne 17. srpna 1973 večer věnovaný pátému výročí invaze vojsk Varšavského paktu do Československa. V první části programu shlédli návštěvníci večera seriál diapositivů doprovázených anglicky namluveným komentářem. Druhá část večera byla vyplněna krátkým dokumentárním filmem. Program, který pro SVU z vlastních materiálů připravil známý kalifornský fotograf a dokumentarista Larry Čermák, byl hojně navštíven.

Torontská skupina SVU zvolila na valné hromadě 27. června opět svým předsedou dr. J. Čermáka, místopředsedy J. Kubeše a J. Reichla, jednatelem E. Talacka, pokladníkem J. C. Vranu a členy výboru J. Steinskou, dr. K. Cvačovice, dr. J. Šikvreckého, dr. M. Kravjanského a F. Čulíka. Skupina také schválila program na další rok, v jehož rámci bude m.j. uspořádán Bezručův večer, dále večer pod názvem Sládek dětem, a kulturní večery k výročí Jungmanna, Riegra a Švehly.

ČLENOVÉ SVU

Prof. Dr. František Král, spoluzakladatel, profesor a rektor Zvěrolékařské fakulty v Brně, obdržel 19. července 1973 od Americké Akademie veterinární dermatologie odměnu za velké dílo, které vykonal v oblasti veterinární dermatologie. Cena mu byla předána na výročním sjezdu všech amerických veterinářů ve Filadelfii, kde Prof. Král působil jako řádný profesor veterinární medicíny. Prof. Fr. Král je vůbec prvním vědcem, kterému zmíněná odměna byla udělena.

Dr. Frank J. Kreysa, člen SVU, rodem ze Staňkova v západních Čechách, obdržel dne 2. června 1973 ve Washingtonském Cosmos Club "1973 Honor Scroll of the District of Columbia In-

stitute of Chemists". Toto vyznamenání mu bylo uděleno "za významné vedení a oddanou službu ve vědeckých a jiných odborných společnostech; za jeho vynikající příspěvek k mezinárodní výměně technických a vědeckých informací a za jeho úspěchy jako vedoucí ředitel, profesor, poradce a chemik". Dr. Miloslav Rechcigl, místopředseda ústavu chemiků distriktu Columbia, předsedal při této slavnostní večeři, které se zúčastnilo kolem 100 členů, přátel a příbuzných dra. Kreysy.

Dr. Eduard Táborický, člen SVU, profesor politické vědy na Texaské universitě v Austinu, uveřejnil v květnovém čísle časopisu Current History článek "Czechoslovakia's Abnormal Normalization". V časopise East Europe (leden-únor 1973) vyšel jeho článek "The Communist Campaign for Peasant Support in the Third World".

Dr. Norbert Každan, člen SVU, pracoval dva roky ve farmaceutickém výzkumu montreálského "Rehabilitačního ústavu", kde se zkoušel nový lék "Dantrolin", uvolňující ztuhlost svalstva po úrazech a nervových onemocněních. Dr. Každan přednesl výsledky tohoto výzkumu na mezinárodním kongresu pro fyziatrické lékařství, konaném v červenci v Barceloně. Jeho práce pak byla uveřejněna v květnovém čísle letošního ročníku odborné revue "Union Medicale", vydávané v Montrealu.

Josef Škvorecký, přední český spisovatel a člen SVU, který od r. 1968 žije v Kanadě, stal se předsedou torontské odbočky Střediska spisovatelů v exilu při Mezinárodním PEN-Klubu. V květnu t.r. zasedal výkonný výbor PEN-Klubu v Ronneberga ve Švédsku a Středisko spisovatelů v exilu zastupoval na zasedání předseda jeho pařížské odbočky, Pavel Tigrid. Zasedání schválilo rezoluci, v níž se upozorňuje na pokračující persekuci českých a slovenských spisovatelů. V jiné rezoluci,

navržené rovněž Střediskem, obrací se PEN-Klub na vlády zastoupené na Evropské konferenci o bezpečnosti, aby usilovaly o "největší míru dohody v závažné otázce kulturní výměny, která je důležitým příspěvkem k porozumění mezi národy a k jejich bezpečnosti". Další zpráva, týkající se PEN-Klubu, zajímavá pro členy SVU: Americká odbočka PEN-Klubu ustavila na Kolumbijské universitě v New Yorku překladatelské středisko. Středisko, které je provozováno společně Pen-Klubem a universitou, bude udílet stipendia a uvítá informace o významných dosud nepřeložených dílech zejména exilových autorů.

Hudební skladatel **Karel Husa**, člen SVU, nositel Pulitzerovy ceny, byl jmenován "Kappa-Alpha Professor of Music" na Cornellské universitě v Ithace, N. Y., kde už dlouhá léta učí hudbu. Jak jsme oznámili, měla v dubnu úspěšnou premiéru nová verze Husovy "Apoteózy této země" pro sbor a orchestr.

Otto Ulč, mimořádný profesor politických věd na State University of New York v Binghamtonu byl jedním z dvaceti účastníků dvouměsíčního studijního semináře v Indii, jehož tématem byla modernizace země. Skupina navštívila státy Punjab, Haryana, Himachal Pradesh, Uttar Pradesh, Rajasthan, Gujarat, Maharashtra, Mysore, Madras, Andhra Pradesh Orissa, West Bengal a Madhya Pradesh. Rovněž došlo k setkáním a rozhovorům s představiteli veřejného života včetně ministerské předsedkyně Indiry Gandhi.

Dr. Galia Golanová, docentka na Hebrejské universitě v Jeruzalemě, je autorkou další knihy o obrodném procesu v Československu. Jmenuje se "Reform Rule in Czechoslovakia: The Dubček Era, 1968-1969" a vydalo ji universitní nakladatelství Cambridge University Press v Oxfordu a v New Yorku.

ZÁZNAMY

Velký úspěch sklídili českoslovenští koncertní umělci, kteří účinkovali na Mezinárodním Festivalu komorní hudby na IBIZE (Španělsko). Hornísta **Jaroslav Kolután** přednesl příkladným způsobem Beethovenovu Sonátu pro lesní roh a klavír za vynikající spolupráce pianisty **Arnošta Wildeho**, (který mistrovským způsobem zajistil klavírní part celého recitátu dechových nástrojů.) Kontrabasista **Václav Karmet** překvapil krásným tónem, skvělou technikou a stylovou vysílíbeností, které prokázal na unikátním recitálu kontrabasu a kytary (za spolupráce výborného urugvajského kytaristy **R. Sáncheze**). Koncert pianistky **Nadi Juřinové** a houslisty **Jiřího Trnky** byl největším úspěchem festivalu. Z čs. skladatelů byli zastoupeni Bohuslav Martinů (flétnová sonáta v nesmírně citlivém podání švýcarského flétnisty **Felix Manze** a **A. Wildeho**) a houslová sonáta **Leoše Janáčka** (v podání **N. Juřinové** a **J. Trnky**). Po tomto úspěchu byl zakladatel tohoto Festivalu, **Jiří Trnka** (m.j. laureát "Médaille d'Honneur" belgické fondace **E. Ysaye**), požádán španělskými úřady o trvalou spolupráci jako umělecký ředitel festivalu na IBIZE. V příštím roce bude tento Festival, výlučně zaměřený na komorní hudbu, rozšířen o interpretační kurzy, ve kterých budou mimo jiné přednášet **Jaroslav Kolután** (Mozartovy koncerty pro lesní roh a orchestr) a **Jiří Trnka** (J. S. Mach, Sonáty a Partity pro sólové housle).

Češi v Severním Michiganu. Několik velmi pěkných kapitol o českých pionýrech v severním Michiganu přináší 80ti stránková brožura "100 years in Leelanau" by **Edmund L. Lüttell**. Printed by The Print Shop, Leland, Mich. and sponsored by the Leelanau County Prospectors Club. Cena \$1.50. Bylo to roku 1853 kdy se počaly naši krajané usazovat v lesnatých a hornatých kra-

jinách uprostřed mnoha jezer severního Michiganu. Je zde též zmínka o činnosti pátera **Ignace Mráka**, který působil mezi Indiany na ostrovech Manitou. Potomci těchto prvních usadlíků dnes hospodaří v Michiganu na velkých farmách. Lze je však nalézt i v obchodech a úřadech.

Ze Slovenska. Svě 110. narozeniny si připomněla 3. až 5. srpna v Martine Matica slovenská. Oslav se zúčastnilo na 400 zástupců slovenských spolků z Jugoslávie, Francie, Kanady atd. Na založení MS v roce 1863 se podíleli všichni známější představitelé slovenské kultury, např. **Andrej Sládkovič**, **Janko Kalinčiak**, **Martin Hattala**, **Dionýz Štúr** a **Štefan Moyzes**, který byl také zvolen prvním předsedou. Maďarské úřady MS v roce 1875 zakázaly. Byla obnovena teprve po převratu roku 1918.

Druhý ročník letní školy esperanta se konal v červenci a srpnu v Opátce u Košic. Mezi posluchači bylo přes 100 zájemců z Východního Německa, Polska, Francie, Japonska a Maďarska a také členové košického loutkového divadla, jediného profesionálního loutkového divadla v ČSSR, jež hraje v esperantu.

Když přijel Brežněv v červnu t.r. na oficiální návštěvu do USA, uveřejnilly N. Y. Times a jiné americké noviny několik otevřených dopisů, v nichž američtí universitní profesori žádali svobodu pro sovětské intelektuály. V dopisech bylo zvláště zdůrazněno, že např. židovští vzdělanci mají mít právo opustit SSSR a vystěhovat se do Izraele. Mezi signatáři jsme našli jména členů SVU **Erazima Koháka** a **Rudolfa Šturma**.

Slovakia in the 19th and 20th centuries, edited by **J. M. Kirschbaum** je název publikace Slovenského Světového Kongresu, vydaná v Torontu, Ontario. Na 368 stránkách jsou v anglickém jazyku uveřejněny příspěvky z konference o Slovensku na valném shromáždění Slovenského světového kongresu 17.-18. června 1971 v Torontu. Josef M. Kirschbaum neměl lehkou práci, už jen po technické stránce, shrnout různorodý a řečneme rovnou leckdy kontroverzní materiál. Můžeme očekávat, že publikace vyvolá kritickou pozornost českých a slovenských kruhů odborných, které nestojí na ideologické platformě Světového kongresu Slováků. K dostání u Slovak World Congress, 20th Floor, 4 King Street West, Toronto 105, Ontario, Canada.

K 5. výročí okupace Československa uveřejnily New York Times 20. srpna výňatky z knihy **Motáky z Ruzyně** vydané letos v červenci exilovým nakladatelstvím Index v Kolíně n. Rýnem v Německu. Jde o motáky posílané z ruzyněské věznice v r. 1972 jedním z českých intelektuálů, tehdy zatčených, vyslýchaných a později odsouzených. Kniha podává otřesné svědectví o metodách okupačního režimu, které sice již nejsou krutě teroristické, jako v prvním období po r. 1948, a to však působivější, neboť vězňům — kteří zpravidla již nejsou vystaveni fyzickému násilí — se odpočátku dáva najevo, že jejich "vina" je dokázána a že budou odsouzeni bez ohledu na výsledky vyšetřování a event. obhajobu. Autor, z pochopitelných důvodů anonymní, také podává analýzu právního řádu, založeného na "zákonech", formulovaných tak elasticky, že paragrafy např. o pobuřování lze aplikovat podle absolutní libovůle vyšetřovatelů. Autor také ukazuje, jak rozsudek a míra trestu jsou určovány nikoli soudem, nýbrž stranickými orgány. Rozdíl oproti jinak proskřibovaným "padesátým létům" je tedy toliko v míře a nikoli v podstatě.

Překlad výňatků, publikovaným v New York Times, pořídila Káča Poláčková. Knihu v češtině lze objednat u nakladatelství Index, Postfach 410511, 5 Köln 41, Německá spolková republika.

Dr. Eugen Steiner, bývalý redaktor bratislavského rozhlasu a slovenského odborářského deníku "Práca", je autorem knihy "The Slovak Dilemma", kterou letos vydalo univerzitní nakladatelství Cambridge University Press současně v Anglii a v New Yorku. Podle úvodu dr. Steiner přednáší nyní na London School of Economics and Political Science. Jeho dílo je studie historie slovenského nacionalismu v letech 1918-1970.

Č. S. A.

**(ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY
V AMERICE)**

*slavící letošního roku 119 let své
činnosti jako nejstarší bratrská a
sesterská podpůrná jednota v
U.S.A., nabízí vám jedno z nej-
lepších a nejspolehlivějších ži-
votních pojištění pro jednotlivce
i celé rodiny.*

*Rovněž poskytujeme pojištění
nemocenské.*

Č. S. A.

2138 South 61st Court, Cicero,
Illinois 60650

Telefony 652-6360 242-2224
Area Code 312